

Jesper Andersen

Fra: Ellids Kristensen [Ellids.Kristensen@regionh.dk]
Sendt: 23. april 2010 13:31
Til: Ole Sellmer Sørensen; Justitsministeriet
Emne: FW: Høring over udkast til ændring af bekendtgørelsen om pas m.v. - Journalnr. 2009-271-0005

Vedhæftede filer: image001.gif; Høring m.v..pdf

image001.gif (3 KB)

Høring m.v..pdf
(149 KB)

Hermed bemærkning i forbindelse med høringen

Betegnelsen:

'gerne må ligestilles hermed'

Har en betydning, der er anderledes en benævnelsen, som den ses i navneloven:

'ganske må ligestilles hermed'

Med venlig hilsen

Ellids Kristensen
Overlæge, klinisk lektor

Sexologisk Klinik Rigshospitalet
Afsnit 7411
Psykiatrisk Center København
Post: Blegdamsvej 9, 2100 København Ø
Besøgsadr: Tagensvej 20, opgang 74

Direkte: +45 35 45 76 57
Fax: +45 35 45 76 84
Mail: ellids.kristensen@regionh.dk

Jesper Andersen

Fra: Jette Lone Andersen [JLA@da.dk] på vegne af Dansk Arbejdsgiverforening [DA@da.dk]

Sendt: 23. april 2010 13:10

Til: Justitsministeriet

Emne: SV: Høring over udkast til ændring af bekendtgørelsen om pas m.v. - Journalnr. 2009-271-0005

Til Justitsministeriet

Under henvisning til det til DA fremsendte høringsbrev af d.d. vedrørende ovennævnte skal vi oplyse, at sagen falder uden for DA's virkefelt, og at vi under henvisning hertil ikke ønsker at afgive bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jette L. Andersen
Chefsekretær

Fra: Justitsministeriet Departementet - Justitsministeriet Departementet [mailto:jm@jm.dk]

Sendt: 23. april 2010 11:25

Til: samfund@advokatsamfundet.dk; \$Retslaegeraadet (956retslaegeraadet); im@im.dk; inm@inm.dk; jlo@domstol.dk; politi@politi.dk; karenmoestrupjensen@shret.dk; sst@sst.dk; Dansk Arbejdsgiverforening; um@um.dk; mail@politiforbundet.dk; rigsadvokaten@ankl.dk; 3f@3f.dk; er@homannlaw.dk; executive-board@trans-danmark.dk; gat@ankl.dk; mail@danskeadvokater.dk; sum@sum.dk; jka001@politi.dk; hoeringssager@danskerhverv.dk; sexologi@rh.dk; center@humanrights.dk; post@retssikkerheds-fonden.dk; \$Familiestyrelsen (958fam); kl@kl.dk; info@pft.dk

Emne: Høring over udkast til ændring af bekendtgørelsen om pas m.v. - Journalnr. 2009-271-0005

Se venligst vedhæftet fil.

Med venlig hilsen

Justitsministeriet

Tlf.: 7226 8400
Mail: jm@jm.dk

Slotsholmsgade 10
1216 København K
7226 8400
www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Jesper Andersen

Fra: Henning Hansen (956hha)
Sendt: 28. april 2010 09:26
Til: Ole Sellmer Sørensen
Cc: Justitsministeriet; Bent Ottesen; Peter Kramp; 'Annie Vesterby'
Emne: Høring over udkast til ændring af bekendtgørelsen om pas mv.
Vedhæftede filer: fesdaPacket.xml
docId: DOK18087
SJ: -1
SJfile: 040-00030-2010

Til Justitsministeriet,
Civil- og Politiafdelingen

Under henvisning til Justitsministeriets høringskrivelse af 23. april 2010 (sagsnr. 2009-271-0005) over udkast til ændring af bekendtgørelsen om pas m.v. skal jeg herved på Retslægerådets vegne meddele, at Retslægerådet ikke har nogen bemærkninger til den påtænkte ændring.

Med venlig hilsen

Henning Hansen
Sekretariatsleder

Retslægerådet
Blegdamsvej 6,
2200 København N
Tlf. 35 37 33 22
Tlf. direkte 35 20 00 71
e-mail: Henning.hansen@retslaegeraadet.dk

Jmt. modt.
11 MAJ 2010

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Att. Ole Sellmer Sørensen

6. maj 2010
J.nr. 2010-005-475
Sagsbehandler: MAB

KONCERNSTYRING

Sekretariat

Polititorvet 14
1780 København V

Telefon: 3314 8888
Direkte: 4515 2400
Telefax: 4515 0018

E-mail: MAB006@politi.dk

Justitsministeriet har ved en e-mail af 23. april 2010 anmodet om bemærkninger til udkast til ændring af bekendtgørelsen om pas m.v.

Rigspolitiet har ikke bemærkninger til de foreslåede ændringer af bekendtgørelsen.

Med venlig hilsen

Troels Jensen
afdelingschef

Akt.nr. 7
Justitsministeriet
Færdsels- og
våbenkontoret

20 09 NR. 271-0005
OSS-UE

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdelingen
Færdsels- og våbenkontoret
E-mailes til jm@jm.dk

STRANDGADE 56
DK-1401 KØBENHAVN K
TEL. +45 32 69 88 88
FAX +45 32 69 88 00
CENTER@HUMANRIGHTS.DK
WWW.MENNESKERET.DK
WWW.HUMANRIGHTS.DK

DATO 12/5-2010

J.NR.
540.10/23045

Høring over udkast til ændring af bekendtgørelse om pas m.v.

Institut for Menneskerettigheder har den 23. april 2010 modtaget udkast til ændring af bekendtgørelse om pas mv. med anmodning om eventuelle bemærkninger. Ifølge udkastet udvides den eksisterende mulighed for at benytte kønsbetegnelsen X i danske pas, således at ikke blot transseksuelle – men også personer, der ganske ligestilles med transseksuelle – får mulighed for at få udstedt et pas med denne kønsbetegnelse.

1. Baggrund

Institut for Menneskerettigheder afgav den 19. marts 2009 bemærkninger til udkast til bekendtgørelse om ændring af bekendtgørelse om pas m.v. Ved udkastet fik transseksuelle, som ikke har gennemgået en kønsskifteoperation, mulighed for at få udstedt pas, hvor deres biologiske køn ikke er angivet med den sædvanlige kønsbetegnelse F for female (kvinde) eller M for male (mand) men i stedet markeret med et X for unspecified (Ikke præcist oplyst). Disse betegnelser er i overensstemmelse med retningslinjerne for International Civil Aviation Organization (ICAO).

Der kan herved henvises til den nugældende bekendtgørelse nr. 1003 af 6. oktober 2006 om pas mv., som ændret ved bekendtgørelse nr. 357 af 4. maj 2009.

Indtil bekendtgørelsens ikrafttræden den 1. juli 2009 var der i Danmark alene mulighed for at få udstedt pas med F eller M, da betegnelsen af køn i pas automatisk dannes på baggrund af ansøgerens cpr-nummer. (En transseksuel person, som har gennemgået en kønsskifteoperation, vil få tildelt et nyt cpr-nummer svarende til den nye kønsidentitet, hvilket således også får betydning for oplysningen om køn i denne persons pas. Der kan i den forbindelse henvises til Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols dom (EMD) i

sagen Christine Goodwin mod UK¹, hvorefter en stat er positivt forpligtet til at sikre, at en kønsskifteopereret transseksuels kønsskifte anerkendes i retlige sammenhænge, herunder i dennes identifikationsdokumenter.)

Det nuværende udkastet vedrører således alene personer, som ikke har gennemgået et kønsskifte, jf. udkastets forslag til nyt stk. 5 og 6 i den gældende pasbekendtgørelses § 5.

2. Instituttets vurdering

Yogyarkarta-principperne² opstiller standarder for et ønsket beskyttelsesniveau under anvendelsen af internationale menneskerettighedskonventioner på området for seksuel orientering og kønsidentitet. Retningslinjerne er udarbejdet af internationale menneskerettighedseksperter og blev præsenteret den 26. marts 2007 i forbindelse med FN's Menneskerettighedsrådsmøde i Geneve. Det fremgår blandt andet af princip nr. 3, at enhver persons selv-definerede seksuelle orientering og kønsidentitet er uløseligt knyttet til dennes personlighed og et af de mest grundlæggende aspekter af selvbestemmelse, værdighed og frihed. Efter litra c i samme princip skal stater sikre procedurer for, at identitetspapirer, herunder fødselsattester, pas mv., afspejler personens selv-definerede køn.

Yogyarkarta-principperne er ikke bindende for Danmark, men indeholder retningslinjer for, hvordan der bedst muligt tages hensyn til den transseksuelle person. Samtidigt kan henvises til anbefalinger udformet af Europarådets Kommissær for Menneskerettigheder, Thomas Hammarbergs, anbefalinger³, hvorefter der bl.a. bør udvikles hurtige og transparente procedurer vedrørende skifte af køn og navn på fødselsattester, identitetspapirer, pas mv., se afsnit V, anbefaling 3.

Instituttet har tidligere foreslået, at der foretages en nærmere vurdering af, hvorledes der i Danmark i højere grad kan tages hensyn til den transseksuelle persons opfattelse af sit køn, f.eks. således at et nyt personnummer kan tildeles efter Rigshospitalets Sexologisk Kliniks anerkendelse af transseksualiteten. På denne baggrund vil der efterfølgende kunne udstedes pas med denne kønsangivelse. Dette skal også ses på baggrund af, at der ved den løbende indførelse af biometriske pas efterhånden skabes en høj grad af sikkerhed for identifikation af den enkelte person, uafhængigt af biologisk status.

---

¹ EMD 11/7 2002

² http://www.yogyakartaprinciples.org/principles_en.htm

³ <https://wcd.coe.int/ViewDoc.jsp?id=1476365&Site=CommDH&BackColorInternet=FEC65B&BackColorIntranet=FEC65B&BackColorLogged=FFC679>

Justitsministeriet

oss@jm.dk

Kopi til: jm@jm.dk

21. maj 2010

Høringssvar til - 2009-271-0005 - Justitsministeriets udkast til ændring af den nuværende pasbekendtgørelse - bekendtgørelse nr. 1003.

Ændringen indebærer en udvidelse af den eksisterende mulighed for at benytte kønsbetegnelsen X i danske pas, således at ikke blot transseksuelle - men også personer, der ganske må ligestilles hermed - får mulighed for at få udstedt et pas, hvor deres biologiske køn ikke er angivet med den sædvanlige kønsbetegnelse F eller M, men i stedet markeres med et X.

Trans-Danmark hilser den foreslåede udvidelse af adgangen til at anvende X som kønsbetegnelse i pas velkommen.

Den foreslåede ændring af pasbekendtgørelsen er en naturlig følge af de ændringer, der blev indført i Navneloven med vedtagelsen af lovforslag L 107ⁱ den 30. april 2009, hvor der i navneloven bl.a. i § 13 blev indsat:

Stk. 3. Justitsministeren fastsætter nærmere regler om, at personer, der er transseksuelle eller ganske må ligestilles hermed, ikke er omfattet af forbuddet i stk. 2.

Med den foreslåede ændring af pasbekendtgørelsen kommer denne i overensstemmelse med de tilsvarende regler gældende for navneloven.

Trans-Danmark henleder opmærksomheden på, at den 12. december 2008 fremsatte Justitsministeriet "Udkast til ændring af navneloven" REU alm. del - bilag 190ⁱⁱ, som senere udmøntedes i lovforslag L 107 om ændring af navneloven, og at Trans-Danmark den 10. januar 2009 indsendte høringssvarⁱⁱⁱ dateret 30. december 2008 om udkastet til Familiestyrelsen.

Da de samme forhold gør sig gældende i relation til pasbekendtgørelsen, gengives følgende i høringssvaret om ordene/begreberne "transseksuelle eller ganske må ligestilles hermed" til Justitsministeriets overvejelser i afsnit 4.2. afsnit 5 i udkastet til lovforslaget indledende med gengivelse af afsnittet.

1. "Det er hensigten, at den administrative procedure for navneændring for den nævnte gruppe af personer tilrettelægges således, at proceduren svarer til den procedure, der anvendes i forhold til transseksuelle. Sexologisk Klinik vil således i disse tilfælde skulle afgive en erklæring om, at vedkommende ganske kan ligestilles med en transseksuel, idet han eller hun lever som det modsatte køn og har gjort dette gennem længere tid, ligesom det skal være en betingelse at en navneændring vil kunne forbedre den pågældendes livskvalitet væsentligt."

Karin Astrup, formand for Trans-Danmark

Returadresse, hvis andet ikke er anført:

Tina Vyum, Hostrupvej 7, 7000 Fredericia

formand@trans-danmark.dk

Bankforbindelse: Amagerbanken, Hvidovre afdeling. Reg.nr.: 5230 konto nr.: 1513658

Begrebet "ganske må ligestilles hermed" medfører, at der sker en uhensigtsmæssig opdeling af transseksualisme.

Der er i dag en mindre forskel i WHO's (ICD-10) og APA's (DSM-IV-TR) beskrivelse af transseksualisme, idet ICD-10 taler om ønske om "kirurgisk og hormon behandling", hvor DSM-IV-TR taler om ønske om "f.eks. kirurgisk eller hormon behandling".

1.a. **World Health Organization - WHO's diagnosticeringssystem ICD-10:**

F64.0

Transsexualism

A desire to live and be accepted as a member of the opposite sex, usually accompanied by a sense of discomfort with, or inappropriateness of, one's anatomic sex, and a wish to have surgery and hormonal treatment to make one's body as congruent as possible with one's preferred sex.

1.b. **American Psychiatric Association - APA's diagnosticeringssystem DSM-IV-TR:**

302.85 Gender Identity Disorder in Adolescents or Adults

Individuals with this mental disorder are uncomfortable with their apparent or assigned gender and demonstrate persistent identification with the opposite sex. A strong and persistent cross-gender identification (not merely a desire for any perceived cultural advantages of being the other sex).

B. Persistent discomfort with his or her sex or sense of inappropriateness in the gender role of that sex.

In adolescents and adults, the disturbance is manifested by symptoms such as preoccupation with getting rid of primary and secondary sex characteristics (e.g., request for hormones, surgery, or other procedures to physically alter sexual characteristics to simulate the other sex) or belief that he or she was born the wrong sex.

Det er imidlertid i dag internationalt anerkendt, at det ikke kræver ønske om kønsskifteoperation for at få stillet diagnosen transseksualisme.

Det skal tilføjes, at DSM-IV-TR pt. er under revision, at ICD-10 antageligvis også snart bliver revideret, og at der er stærke kræfter, som arbejder for, at transseksualisme udgår af diagnosefortegnelserne.

At indføre begrebet "ganske må ligestilles hermed" går imod international definition, forståelse og accept af, hvad det vil sige at være transseksuel.

Det må forstås, at det at være transseksuel ikke nødvendigvis medfører et ønske om en kønsskifteoperation. Det kan have flere årsager som f.eks. den transseksuelles alder eller helbredssituation.

Trans-Danmark vil derfor anbefale, at ordene/begreberne "transseksuelle eller ganske må ligestilles hermed" ændres til "transkønnede", og at de nærmere afgrænsninger sker i de af Justitsministeren nærmere fastsatte regler (nuværende stk. 2 og efter forslaget stk.

Karin Astrup, formand for Trans-Danmark

Returadresse, hvis andet ikke er anført:

Tina Vyum, Hostrupvej 7, 7000 Fredericia

formand@trans-danmark.dk

Bankforbindelse: Amagerbanken, Hvidovre afdeling. Reg.nr.: 5230 konto nr.: 1513658

3).

Dette vil yderligere have den fordel, at formuleringen ikke senere kommer i sproglig modstrid med de internationale standarder, og vil gøre det lettere at tilpasse vilkårene, ikke mindst set i lyse af den igangværende revision af diagnosefortegnelsen(erne).

Trans-Danmark vil yderligere tilføje, at foreningen finder det unødvendigt, at der skal udarbejdes en vurdering af Sexologisk Klinik.

Et X i passet i stedet for F eller M vil kun gøre det lettere for transkønnede, der ikke fremtræder fysisk som det køn, de er født som. For alle andre vil det kun medføre unødige ekstra forklaring i paskontrol om deres identitet og kønsidentitetsforhold.

Der vil derfor næppe være andre end netop transkønnede, som lever fuldtids som det modsatte køn i forhold til det køn, de er født som, der vil gøre brug af muligheden.

Det findes derfor at være helt og aldeles unødvendigt at disse personer skal vurderes af Sexologisk Klinik.

Yderligere skal det bemærkes, at det også findes at være spild af ressourcer – både personalemæssige på Sexologisk Klinik og økonomiske.

I svaret på spørgsmål 8^{iv} af 26. februar 2009 under behandlingen af lovforslag L 107 oplyste Sexologisk Klinik, at et skønnet udgiftsniveau for sager, som omhandler personer, der ikke forud for en navnesag er kendt af klinikken, vil ligge på mellem 5.000 - 30.000 kr.

Udgiftsniveauet må være det samme for sager vedrørende kønsbetegnelsen i pas.

Både aktuelt, hvor der skal spares på de offentlige ressourcer, og generelt må det betegnes som værende spild af ressourcer at disse personer skal belaste sundhedssystemet ved at konsultere Sexologisk Klinik flere gange for at få lavet en vurdering, som er helt overflødig.

Trans-Danmark vil derfor anbefale, at teksten

§ 5, stk. 5 - 6, affattes således:

Stk. 5. Rigspolitichefen kan tillade, at kønnet for en person, som ikke har gennemgået et kønsskifte, men som af Rigshospitalets Sexologiske Klinik vurderes at være transseksuel eller ganske ligestillet hermed, betegnes X.

Stk. 6. Hvis vurderingen fra Rigshospitalet giver anledning til tvivl om, hvorvidt personen er transseksuel eller ganske må ligestilles hermed, kan der indhentes en supplerende udtalelse fra Retslægerådet."

ændres til denne formulering

§ 5, stk. 5 - 6, affattes således:

Stk. 5. Rigspolitichefen kan tillade, at kønnet for en person, som ved ansøgning om pas afgiver erklæring om at være transkønnet, betegnes X.

Det foreslåede stk. 6 udgår.

Karin Astrup, formand for Trans-Danmark

Returadresse, hvis andet ikke er anført:

Tina Vyum, Hostrupvej 7, 7000 Fredericia

formand@trans-danmark.dk

Bankforbindelse: Amagerbanken, Hvidovre afdeling. Reg.nr.: 5230 konto nr.: 1513658

Trans-Danmark vil afslutningsvis bemærke, at foreningen har haft lejlighed til at gennemse høringssvaret fra LGBT Danmark og kan tilslutte sig de anførte bemærkninger.

Med venlig hilsen

Irene Haffner
Sekretær.

ⁱ Folketingets journal vedr. lovforslag L 107

http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/L107/som_fremsat.htm

ⁱⁱ Folketingets journal vedr. bilaget - REU alm. del - bilag 190:

<http://www.ft.dk/samling/20081/almdel/reu/bilag/190/index.htm>

Bilaget på Folketingets hjemmeside:

<http://www.ft.dk/samling/20081/almdel/reu/bilag/190/624210.pdf>

ⁱⁱⁱ Folketingets journal vedrørende høringssvarene til lovudkastet:

<http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/1107/bilag/1/index.htm>

Høringssvarene i deres helhed på Folketingets hjemmeside - Trans-Danmarks høringssvar er placeret som det femte og sidste:

<http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/1107/bilag/1/637875.pdf>

^{iv} Folketingets journal vedr. spørgsmål 8 under lovforslag L 107

<http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/1107/spm/8/index.htm>

Ministerens svar på spørgsmålet

<http://www.ft.dk/samling/20081/lovforslag/1107/spm/8/svar/611580/660829.pdf>

Karin Astrup, formand for Trans-Danmark

Returadresse, hvis andet ikke er anført:

Tina Vyum, Hostrupvej 7, 7000 Fredericia

formand@trans-danmark.dk

Bankforbindelse: Amagerbanken, Hvidovre afdeling. Reg.nr.: 5230 konto nr.: 1513658

LGBT Danmark Landsforeningen for
bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner

Trans-Danmark Landsforeningen for
Transvestitter og Transseksuelle

Høringssvar vedrørende ændring af bekendtgørelse om pas

LGBT Danmark, Landsforeningen for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner og Trans-Danmark, Landsforeningen for Transvestitter og Transseksuelle bemærker med tilfredshed, at transkønnedes rettigheder er kommet på den politiske dagsorden.

Baggrund

Landsforeningerne finder at den foreslåede ændring af Bekendtgørelse om pas § 5, stk. 5-6, hvor muligheden for at opnå kønsbetegnelsen X i passet udvides fra at gælde en person, der "af Sexologisk Klinik vurderes at være transseksuel" til en person, der "af Sexologisk Klinik vurderes at være transseksuel eller ganske ligestillet hermed" svarer nøje til den ændring, der blev indført i Navneloven ved Lov 350 af 06/05/2009. Landsforeningerne har derfor studeret baggrunden for denne ændring.

Af bemærkningerne til Forslag til Lov om ændring af navneloven fremsat 28/01/2009 fremgår, at der en gruppe personer, der vil opnå væsentligt forbedret livskvalitet ved at få mulighed for navneskift, selvom personerne ikke kan vurderes at være egentlig transseksuelle. I punkt 4.2 hedder det

"Rigshospitalets Sexologiske Klinik har således defineret denne persongruppe som personer, der igennem en længere årrække jævnlige har klædt sig som det modsatte køn, og som efter lange overvejelser giver efter for et basalt behov for permanent at klæde sig som og i det hele taget leve som det modsatte køn. ... Et typisk eksempel på en person i denne persongruppe er ifølge Sexologisk Klinik en mand på 50 - 60 år, som hele sit voksenliv har haft glæde af at klæde sig i kvindetøj. Vedkommende har i de seneste år i stigende omfang givet efter for trangen til at klæde sig som kvinde for til sidst fuldtids at fremtræde som sådan over for omverdenen. Dog har personen på det seksuelle plan lejlighedsvis fortsat glæde af sit mandlige kønsorgan. Derfor kan personen ikke i psykiatrisk forstand betegnes som transseksuel ... Sexologisk Klinik har således peget på, at der er tale om en gruppe mennesker, der permanent lever som det modsatte køn på baggrund af årelange personlige overvejelser."

Diagnostiske kriterier og retningslinjer

Landsforeningerne har gennemgået de diagnostiske kriterier for transseksualisme i ICD-10 vedtaget af WHO, i DSM-IV vedtaget af den amerikanske psykiatريفorening APA, samt i den internationalt anerkendte vejledning Standards of Care for Gender Identity Disorders af WPATH, som Sexologisk Klinik siger de følger.

I ICD-10 er det centrale kriterium for DF64.0 Transsexualism:

"A **desire** to live and be accepted as a member of the opposite **sex, usually** accompanied by a sense of discomfort with, or inappropriateness of, one's anatomic sex and a wish to have hormonal treatment and surgery to make one's body as congruent as possible with the preferred sex." (1)

Videre hedder det, at identiteten skal have været konstant i to år og ikke må være et resultat af psykiatriske eller kromosomale sygdomme.

I DSM-IV fremgår under 302.85 Gender Identity Disorder in Adolescents or Adulthood følgende kriterier for voksne:

A. A strong and persistent cross-gender identification (not merely a desire for any perceived cultural advantages of being the other sex).

In adolescents and adults, the disturbance is manifested by symptoms such as a stated **desire** to be the other sex, frequent passing as the other sex, desire to live or be treated as the other sex, **or** the conviction that he or she has the typical feelings and reactions of the other sex.

B. Persistent discomfort with his or her sex **or** sense of inappropriateness in the gender role of that sex.

In adolescents and adults, the disturbance is manifested by symptoms such as preoccupation with getting rid of primary and secondary sex characteristics (e.g., request for hormones, surgery, or other procedures to physically alter sexual characteristics to simulate the other sex) **or** belief that he or she was born the wrong sex.

C. The disturbance is not concurrent with a physical intersex condition.

D. The disturbance causes clinically significant distress or impairment in social, occupational, or other important areas of functioning. (2).

Endelig fremgår i Standards of Care for Gender Identity Disorders:

"During the 1960s and 1970s, clinicians used the term true transsexual. The true transsexual was thought to be a person with a characteristic path of atypical gender identity development that predicted an improved life from a treatment sequence that culminated in genital surgery. True transsexuals were thought to have: 1) cross-gender identifications that were consistently expressed behaviorally in childhood, adolescence, and adulthood; 2) minimal or no sexual arousal to cross-dressing; and 3) no heterosexual interest, relative to their anatomic sex. True transsexuals could be of either sex. True transsexual males were distinguished from males who arrived at the desire to change sex and gender via a reasonably masculine behavioral developmental pathway. Belief in the true transsexual concept for males dissipated when it was realized that such patients were rarely encountered, and that some of the original true transsexuals had falsified their histories to make their stories match the earliest theories about the disorder." (3)

Sexologisk Klinik og anbefalingerne

Det fremgår altså af de diagnostiske kriterier såvel som af den internationale anbefalede vejledning for behandling af transseksuelle, at et ønske om hormonal eller kirurgisk ændring af kroppen ikke er et krav for at stille diagnosen transseksualisme, hvilket understreges med ordene 'usually' og 'or' i kriterierne. Ingen af kriterierne berører den transseksuelles seksuelle udfoldelse. Tværtimod fremhæver en anden vejledning Sexologisk Klinik har erklæret sig grundlæggende enig med:

"Assumptions should not be made about sexual activities. ... individuals in both the MTF and FTM spectrum may engage in the full spectrum of sexual behaviour, including erotic touch; receptive or insertive oral, vaginal, and anal penetration; and role-playing. Other ... identify as asexual, or choose celibacy." (4)

I vejledningen i Standards of Care fremgår, at konceptet *true transsexual*, der blandt andet indebærer at kønsuoverensstemmelsen skulle være demonstreret siden personens tidligste barndom er af ældre dato og siden er blevet forkastet.

Det centrale element i kriterierne synes at være et stærkt og stabilt ønske om at leve som det modsatte køn. Der synes ikke at være noget i det eksempel Sexologisk Klinik giver, der begrundes, at personen *ikke* opfylder de diagnostiske kriterier og eksemplet antyder dermed, at Sexologisk Klinik ikke følger de kriterier, der er vedtaget af WHO og APA eller den anbefalede vejledning fra verdensorganisationen for behandling af transseksuelle, WPATH. Konsekvensen heraf kan meget vel være, at der trods den foreslåede udvidelse stadig er en gruppe personer, som ikke kan opnå ændring af kønsbetegnelsen på baggrund af bestemmelserne i pasbekendtgørelsen til trods for, at de er transseksuelle i følge internationale kriterier og vejledninger.

LGBT Danmark og Trans-Danmark finder det på baggrund af ovenstående særdeles beklageligt, at vurdering af om en person er transseksuel eller at ligestille hermed ved den foreslåede ændring af pasbekendtgørelsen stadig ikke sikres at ske i overensstemmelse med gældende kriterier og internationale vejledninger for en sådan vurdering.

Kønsidentitet er subjektiv

Landsforeningerne bemærker, at der i de centrale diagnostiske kriterier anvendes subjektive ord som 'desire' og 'belief' og at den kommende udgave af kriterierne fra APA, DSM-V (2) anvender subjektive termer som 'desire' og 'experienced' i samtlige kriterier for tilstanden. Landsforeningerne bemærker desuden, at pionerer indenfor behandlingen af transseksualisme allerede i 1960'erne erkendte, at kønsidentitet er den enkeltes subjektive oplevelse af tilhørsforhold til et køn (5). Landsforeningerne konkluderer derfor, at det strider imod næsten et halvt århundredes forskning, hvis man ikke giver den enkelte ret til at opnå anerkendelse af sin egen kønsidentitet uden at underlægge personen andres vurdering.

LGBT Danmark og Trans-Danmark finder derfor at kravet om, at en person *vurderes* at være transseksuel eller at kunne ligestilles med transseksuelle grundlæggende er overflødig og mener teksten bør ændres således at alle myndige individer gives mulighed for at vælge kønsmarkør i passet.

Kønsmarkeringen i følge ICAO

Landsforeningerne bemærker, at der findes to markeringer af køn i den Internationale standard: I den øvre del til visuel aflæsning (VIZ, Visual Inspection Zone) anføres køn med et enkelt bogstav, som kan være "F", "M" eller "X" (Sec. 8.6 i ICAO Doc 9303 Part 1 Vol 1). Det er dette, der refereres til i høringsbrevet. I de nedre maskinlæsbare linjer (MRZ, Machine Readable Zone) benyttes "<" for "ikke-specificeret". Her kan altså stå "F", "M" eller "<" (Sec. 9.7 i ICAO Doc 9303 Part 1 Vol 1). Desuden bemærker landsforeningerne, at cpr nummeret udgør en synlig markering af det anatomiske køn på passet.

LGBT Danmark og Trans-Danmark anbefaler, at en synlig markering med "X" i passet følges af en maskinelt læsbar markering med "<" i passet og at transkønnede, der tillades en ændret kønsbetegnelse også opnår ret til ændring af cpr nummeret således at transkønnede personer ikke fortsat udstilles unødigt som transkønnede.

Høringslisten

LGBT Danmark er Danmarks største forening for bøsser, lesbiske, biseksuelle og transkønnede og anmoder venligst om at blive tilføjet listen over organisationer, der høres i spørgsmål vedrørende lovgivning af relevans for landsforeningens medlemmer.

Med venlig hilsen

Robin Svegaard og Vibe Grevsen
Transpolitisk Udvalg

Karin Astrup
Formand

LGBT Danmark, Landsforeningen for
bøsser, lesbiske, biseksuelle og transpersoner
Postboks 1023
1007 København K
transpol@lbl.dk
www.lgbt.dk

Trans-Danmark, Landsforeningen for
Transseksuelle og Transvestitter
Hostrupsvej 7
7000 Fredericia
bestyrelsen@trans-danmark.dk
www.transdanmark.dk

Referencer

- (1) The ICD-10 for Mental and Behavioural Disorders Clinical Descriptions and Diagnostic Guidelines, WHO, p. 168.
URL: <http://www.who.int/entity/classifications/icd/en/bluebook.pdf>
- (2) Diagnostic and Statistical Manual for Mental Disorders Fourth Revision, APA.
URL: <http://www.dsm5.org/ProposedRevisions/Pages/proposedrevision.aspx?rid=482>
Fanebladet DSM-IV.
- (3) The Harry Benjamin International Gender Dysphoria Association's Standards Of Care For Gender Identity Disorders, Sixth Version, W PATH, 2001, p. 3.
URL: <http://www.wpath.org/Documents2/socv6.pdf>
- (4) Bockting W, e.a. Counselling and Mental Health Care of Transgender Adults and Loved Ones, 2006, p. 32.
URL: <http://transhealth.vch.ca/resources/library/tcpdocs/guidelines-mentalhealth.pdf>
- (5) Gender Identity I: International Dictionary of Psychoanalysis.
URL: <http://www.enotes.com/psychoanalysis-encyclopedia/gender-identity>

Jesper Andersen

Fra: Jens Kristian Villadsen [JKV@SST.DK]
Sendt: 21. maj 2010 10:14
Til: Ole Sellmer Sørensen
Cc: Justitsministeriet; Marianne Jespersen
Emne: Høringssvar - ændring af bekendtgørelse om pas m.v.
Vedhæftede filer: Bkgompas.pdf

Ole Sellmer Sørensen

Vedhæftet er Sundhedsstyrelsens svar til høring over udkast til ændring af bekendtgørelsen om pas.

Med venlig hilsen

Jens Kristian Villadsen
Sundhedsstyrelsen
Tilsyn
Islands Brygge 67
2300 København S
Tlf. 7222 7674

Justitsministeriet
Slotsholmsgade 10
1216 København K

Vedr. høring over udkast til ændring af bekendtgørelse om pas m.v.

Sundhedsstyrelsen har gennemlæst Justitsministeriets udkast til ændring af bekendtgørelse om pas m.v., og Sundhedsstyrelsen har ingen bemærkninger.

Med venlig hilsen

Jens Kristian Villadsen
Fuldmægtig

21. maj 2010
j.nr. 7-107-34/1/JKV

**Tilsyn
Sundhedsstyrelsen
Islands Brygge 67
2300 København S
Tlf. 7222 7400
Fax 7222 7414
E-post info@sst.dk**

**Dir. tlf. 7222 7674
E-post eft@sst.dk**

Justitsministeriet
Civil- og Politiafdeling
Slotsholmsgade 10
1216 København K
Att.: Færdsels- og våbenkontoret

2010-00305/07.04.04
18. maj 2010
HB/dc

Vedrørende sags nr.: 2009-271-0005– Høring over udkast til ændring af bekendtgørelse om pas m.v.

Justitsministeriets Civil og Politiafdeling, Færdsels- og Våbenkontoret, har i skrivelse af 23. april 2010 anmodet om Politiforbundets eventuelle bemærkninger til ovennævnte bekendtgørelse.

I den anledning kan det oplyses, at Politiforbundet ikke har bemærkninger til ændring af bekendtgørelsen.

På forbundets vegne – og med venlig hilsen

Hans Bundesen
Sekretariatsleder

Dok Christensen